

Mezuzah Matters Every Jew Should Know

I. On Every Room?

1) דרכי משה הקצר יורה דעה סימן רפו

ד) כתב המרדכי שם (ע"ד) (סי' תקסב) בשם מוהר"ם (שו"ת ד"ק סי' קה) מובטח אני שכל בית שמתוקן במזוזה כהלכתה אין שום מזיק יכול לשלוט בו ובבית שלנו יש בו קרוב לעשרים וארבע מזוזות לבית המדרש ולבית החורף ולפתח הבית וכל הפתחים וכו':
 כתב מהרי"ל בתשובה על ששאלו אותו אי מיחזי כיוהרא מאן דמרבח במזוזות בביתו כיון שנתפשט המנהג דרוב העולם סומכים על מזוזה אחת בפתח בתיהם. והשיב מי יתן והיה זה לבכם להסיר המכשול הזה שעוברים אדאורייתא ואדרבנן ולא נודע מאין הרגלם שממעטין במזוזות כל כך במדינות הללו אולי הואיל ובכל בית אין בו אלא בעל הבית אחד ולא דרים בשאר חדרים וסומכים בבית החורף אקישוט הנשים וטינוף הילדים ובחדרי משכבות סומכים אמוהר"ם דסבר דמקום שאיש ואשתו ישינים פטור ובמרתפות סומכים ארמב"ם (פ"ו ה"ז) דפוטר אוצרות, וחצירות שלנו אחורי הבתים חשיבא להו מוקצה דחשיב ליה התלמוד פרק ב' דעירובין (כד א) לא הוקף לדירה וכל הטעמים האילו לאו דסמכא נינהו אלא כולהו חייבים ומשום יוהרא ליתא וכן כתב מוהר"ם דאין יוהרא מי שנותן מתנות כהונה אף על פי שהמנהג שלא ליתן ולכן טוב לקבוע מזוזות בכל החדרים וכן נוהגים בשאר ארצות ואשרי מי שיקיים מצוה זו כתקנה עכ"ל:

2) שולחן ערוך יורה דעה הלכות מזוזה סימן רפו סעיף א

אלו המקומות (א) שחייבים במזוזה: אחד שערי בתים ושערי חצרות, א מדינות ועיירות, ב (ב) א] <א> רפת בקר ג ולולין ואוצרות יין ושמן ד ובית האשה ובית השותפים, ה כולם חייבים. הגה: ב] ודוקא כשבית השותפים ישראלים, ו אבל בית (ג) <ב> של ישראל ועובד כוכבים פטור ממזוזה (מרדכי ספ"ק דעבודת כוכבים) ז ג] וכן חצירות או עיירות <ג> שמקצת עובדי כוכבים דרים שם, פטורין ממזוזה (חידושי אגודה פ"ק דיומא).

3) שולחן ערוך יורה דעה הלכות מזוזה סימן רפו סעיף יא

סוכת החג, בחג, יב] והבית שבספינה (י) <י> והחנויות שבשוקים, כא פטורים.

4) פתחי תשובה - (י) והחנויות שבשוקים עבה"ט ועיין בס' יד הקטנה על הרמב"ם פ"ב מהלכות מזוזה אות כ"א שתמה ע"ז דאם יש בחנות איזה סחורה המונח שם תמיד הוי ליה ממש בית האוצר ואף אם מפנה הסחורה משם בלילה ואינו משאיר שם כלום מ"מ ראוי לחייבה כמו בבמה"ד דאמרין לפי שיושבין בו כל היום הרי זה דירה והעלה דכוונת הטור והש"ע בחנויות שעושין ביוםא דשוקא בכרכים גדולים ועומדים שם החנויות בשוק רק כל משך היריד ואחר כך מפרקים אותם או עומדים פנוי בלי שום תשמיש דזה ממש כמו סוכת החג בחג ע"ש.

II. How soon?

5) שולחן ערוך יורה דעה הלכות מזוזה סימן רפו סעיף כב

(טז) השוכר בית בחוצה לארץ והדר בפונדק בארץ ישראל, כח (יז) פטור ממזוזה (יח) שלשים יום. והשוכר בית בארץ ישראל, חייב במזוזה מיד, משום ישוב ארץ ישראל. (יט) והוא הדין לשואל בית דינו כשוכר (כ"י בשם הר"ר מנוח וכו"מ בש"ס).

II. Size of the room

6) שולחן ערוך יורה דעה הלכות מזוזה סימן רפו סעיף יג

בית שאין בה (יא) ד' אמות על ד' אמות, פטור. כג יג] ואם יש בו (יב) כדי לרבע ד' אמות על ד' אמות בשוה, אע"פ שארכו יתר על רחבו או שהוא עגול או בעל ה' זוויות, חייב (רמב"ם שם ד"ב).
 ש"ך - כג - ואם יש בו כדי לרבע כו'. ודעת הרא"ש שאינו חייב במזוזה אא"כ הוא מרובע ד' על ד' אמות ולפי שכתב בכ"י דנקטינן כהרמב"ם דהא לא פליג עליה אלא הרא"ש לא הביא כאן אלא דברי הרמב"ם אבל באמת גם דעת רבינו ירוחם בסוף ספר אדם כהרא"ש וכתב שכן תפסו עיקר ע"כ נראה דיש לקבעה בלא ברכה או שיברך מתחלה גם על אחרת ויהא דעתו גם על זו:

7) Chovas Hadar 4(22)

8) רבי עקיבא איגר יורה דעה סימן רפו

(סעיף י"ג) ד"א על ד"א פטור. דהיינו דמצד עצמותו פטור ממזוזה אבל בחדר שלפנים מחדר (שקורין קעמערכי) שיוצאים מחדר הגדול לחדר הקעמערכי הפתח ההוא חייב במזוזה מצד הגדול שיוצאים ממנו דרך פתח
 זו לחדר קטן ויהא נידון חדר קטן כאויר דמ"מ חייב כאלו יוצא מפתח זו לשוק כנלע"ד בעזה"י:

שהמכונות אינן מתשמישי האכילה וממעטים, אבל בבית דירה אפשר שכל שהוא מתשמישי הדירה אינן ממעטין. ולפ"ז נראה פשוט במטבחים שלנו שיש בהם קערות ושולחנות שיש לקבועם ועל ידי כך נתמעט מדע"ד, כיון שהם מתשמישי הדירה והרכם להיות שם אינם ממעטים וחייבים במזוזה. ובגוף הדין שהובא לעיל בענין בית

9) פתחי תשובה יורה דעה סימן רפו

(יא) ד' אמות בס' חמודי דניאל כ"י נראה דוקא בית דירה צריך דוקא שיהא ד"א על ד"א אבל בית שער ומרפסת וגינה אפי' לית בהו ד' על ד' חייבין ועוד נראה במי שיש לו בית גדול ויש לו חדרים קטנים להניח שם חפצים דחייבים במזוזה ע"כ:

III. Which Side?

10 שולחן ערוך יורה דעה הלכות מזוזה סימן רפט

סעיף ב - איזהו מקום קביעתה, בתוך חלל של פתח, ב ה] <ב> בטפת הסמוך לחוץ, ג [ו] ואם שינה, אינו מעכב, ובלבד שיניחנה במזוזה (עצמה) (טור), ז] בתחלת שליש העליון <ג> גובה השער. ואם קבע למעלה מזה, ד כשרה, והוא שירחיקנה מהמשקוף טפה. וצריך לקבעה על ימין הנכנס. ה [ח] ואין חילוק בין אם הוא אטר יד או לא (מרדכי ה"ק). ט] ואם קבעה משמאל, פסולה. **סעיף ג -** מי שחולק ביתו לשנים, <ד> ובכל חלק פתח פתוח לרשות הרבים, ובמחיצה החולקת ו יש פתח מזה לזה, (ד) במקום שעושה החור שבסף שציר הדלת סובב בו ומעמיד שם הדלתות, הוא הבית, ובדרך ימין שנכנסים לו, קובעים אותה.

11 ט"ז יורה דעה סימן רפט

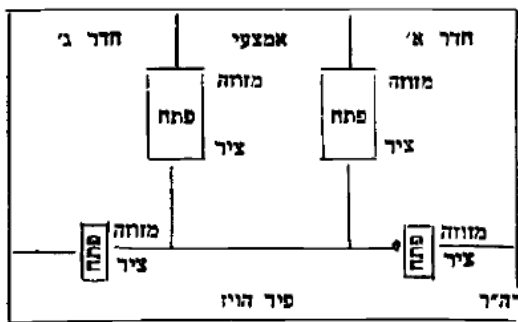
(ד) ובכל חלק פתח כו'. דבזה יש ספק איזה מהם ימין לביאה או ליציאה על כן אזלינן בתר היכר ציר ומזה יש ללמוד במזוזה שעושה בפתח הפתוח מבית לחצר אם יש לילך אחר ימין של הנכנס (לבית) [לחצר] או אחר ימין הנכנס מחצר לבית והדין הוא כך אם החצר סתום מכל צדדיו בלי פתח רק מבית לתוכו אז הוה החצר כמו חדר ולא אכפת לך

12 שו"ת מנחת יצחק חלק א סימן פט

זכרתי לכתוב מחו' הרב הגאון המפורסם וכו' מזהרמ"י ברי"ש שליט"א אכ"ד צידך.

אחדשתי, על דבר אשר העיר את בני הוא חתנו החורב נ"י. כמה שראה בביתו. קביעת מזוזה בפתח שבין חדר האכילה לחדר התבשיל. וחדר האכילה מצד ה' פתוח לפרוזדור שבו שני פתחים לחוץ. וחדר התבשיל פתוח גם כן מצד ה' לחצר שפתוח לחוץ. והיכר ציר שבפתח הנידון הוא בחדר האכילה. ומכל מקום קביעת המזוזה לימין כניסה משם לחדר התבשיל. ועל זה העיר דבכהאי גוונא צריכים לקבוע מימין הכניסה מחדר התבשיל לחדר האכילה. מטעם היכר ציר. וכמבואר (בסי' רפ"ט סעי' ג) בכה"ג. ומהטעם שהתשמישים שבחדר האכילה עיקרים יותר מבחדר

התבשיל. ועל פי דברי הלבוש שבשיך שם עיי"ש.

וקבע המזוזה דפתח שצד חדר הא' נצין האמנעי, בימין כניסה מחדר א' לאמנעי, וצפתה שצד חדר הא', בימין כניסה מאמנעי להג', אף שהיכר ציר בחדר הא', והאמנעי, כי כן דרך רוב כניסות. מדרך הכניסה אל הפיר הויו, ומשם לחדר הא', אבל צפתה שצד חדר ב' להפיר הויו קבע בימין כניסה מפיר הויו אליו, ואף שצדו הוא צפיר הויו, כי מחדר ג' לפיר הויו אין זה כניסה אלא יציאה, וכמ"ש רמ"א (נכ"א כ"ז) מחזה דיהי לקבוע לנד ימין דרך ביאה ולא דרך יציאה, עיין שם.

IV. Checking

13 שולחן ערוך יורה דעה הלכות מזוזה סימן רצא סעיף א

(א) מזוזה יחיד (ב) נבדקת פעמים בשבע שנים. א (ג) ושל רבים, פעמים ביובל.

פתחי תשובה - כתב עוד דענין הבדיקה לא בעי מומחה הבקי בחו"י אלא כל אדם יכול לבדקן אבל עכ"פ צריך לפתחן לעיין בכל אות אם לא נרקב כיון שעשוי להתרקב ולבלות באורך הימים ע"ש:]

Halichos shlomo 4:52 (14)

דבר הלכה

נב. ואף שכתבו הפוסקים (סי' ל"ט ס"י וכו') ספקי"ו שנוון לנדוק הפלגין אף אם הומוקו כשדעות, מפני שמל"י שמתקלקלים מתמת הזעה, מכל מקום צלפגן שזמנו העשויים צדדור אין לחוש לזה, ואדרבה ע"פ הרוב מל"י מקלות רק לאחר שנפתחו ומיקומו מחדש. וכן לענין מזוזה, במקומות שקובעים המזוזה צמון הכותל ככלי זכוכית ואינה נוגעת ככותל¹¹⁴, אין מקפידים לנדוק פעמיים כז' שנים¹¹⁵.

V. Leaving

15 שולחן ערוך יורה דעה הלכות מזוזה סימן רצא סעיף ב

השוכר בית מחבירו, השוכר (ד) חייב לקבוע בה מזוזה ולתקן מקום קביעותה. (ואפילו שכר הבית (ה) בחזקת שיש לה מזוזה, (ו) לא הוי מקח טעות) (ב"י בשם הרב רבינו המנוח). (ז) וכשיצא, (ח) לא יטלנה בידו. (ואם הקפיד על מעותיה, השני צריך לשלם לו) (ב"י בשם הרב מנוח)

16 ערוך השולחן יורה דעה סימן רצא סעיף ג

תניא בב"מ [ק"ב א] המשכיר בית לחבירו על השוכר לעשות לו מזוזה וכשהוא יוצא לא יטלנה בידו ויצא ומעשה באחד שנטלה בידו ויצא וקבר אשתו ושני בניו ואע"ג דבציצית קיי"ל מתירין מבגד לבגד מזוזה שאני שגורם למזיקים שיבואו [ע"י ב"י] מיהו יכול לתבוע דמיהן מהנכנס לדור בתוכה ואף אם זה הנכנס אינו רוצה לשלם מ"מ אסור לו ליתן

17) שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ד סימן מד

אבל יכול כתר"ה לסמוך על הגאון הרי"א הענקין זצ"ל, ששמע ממנו דאמר שהדרך במדינה זו שאין שום אדם נכנס לבית אא"כ צבע אותה תחילה בעה"ב, וכשצובעין הא מוכרחין להסיר את המזוזה שלא תתקלקל, ורשאי ממילא ליטלם. וממילא אף שעדיין לא השכיר, יש להתיר לכתר"ה שיטלם גם תיכף אף שעדיין יעברו איזה ימים עד שיצבע.

VI. Fixing Mezuzos?

18) שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילין סימן לב סעיף כג

סעיף כג - כג' אם מצא שחסר אות אחת, * אין לו (קח) תקנה שאם כן <כ> היו כתובין שלא כסדרן, ופסולין משום דכתיב והיו (דברים ו, ה) (קט) בהוייתן יהו. * ואם יתר (קי) אות אחת, יש לו תקנה על ידי (קיא) שיגרור אותה, אם היא בסוף תיבה או בתחלתה, (לד) אבל אם היא באמצע תיבה לא, משום דכשיגרור מה' יהיה (קיב) <כא> נראה כשתי [לה] תיבות.

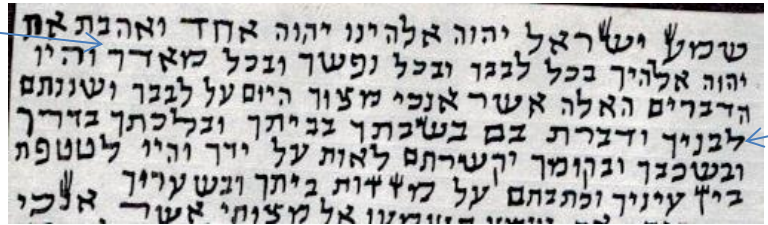
סעיף יז - יז' * לו' [לד] אם נפלה * טפת (סא) דיו (סב) לתוך האות * כג כד (סג) לה [ואינה ניכרת האות, כה] טו { אין תקנה (סד) לגרור (סה) הדיו * וע"י כך יהיה ניכר האות, דהוי (סו) <טו> חק תוכות * ופסול משום דבעינן וכתב (סז) ולא וחקק, (כו) וה"ה אם טעה * וכתב <טז> [לן] דל"ת במקום רי"ש או בי"ת כד במקום כ"ף, (סח) אין תקנה (סט) למחוק התג לתקן האות, משום [לז] דהוי כחק תוכות .

19) שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילין סימן לו סעיף ג

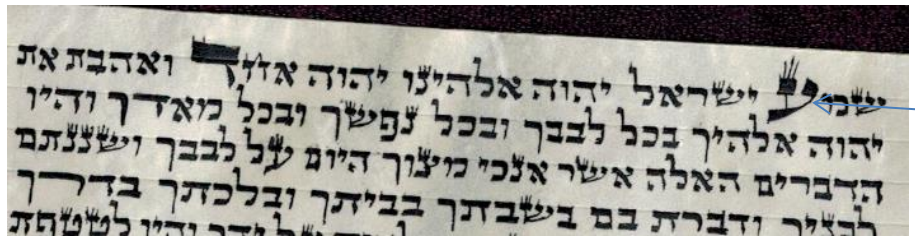
ג' א ג א [ו] { צריך (יב) לתייג (יג) [ג] שעטנ"ז ג"ז, [ג] והסופרים (יד) נהגו לתייג אותיות אחרות, (ב) ואם לא תייג ד' [ז] אפילו שעטנ"ז ג"ז, [ז] לא פסל.

משנה ברורה (טו) לא פסל - והב"ח פוסל בזה וגם הגר"א בביאורו מיישב לכ"א מן השיטות ומביא הרבה פוסקים דמחמירין בזה ע"כ מהנכון מאוד לחוש לזה ולתקנם אח"כ ותיקון מהני אפילו בתו"מ ולא הוי בזה שלא כסדרן דבלא התגין נמי צורתה עליה

Bedieved

Kosher

Mehudar

